

Pensionerede forskere vil være en fri og kritisk stemme i den offentlige debat

Med alderen følger en forpligtelse til at blande sig i den offentlige debat, siger stifterne af et nyt forum på Københavns Universitet for pensionerede professorer eller lektorer.

Navnet er endnu ikke kommet på døren til Københavns Universitets Center for Sundhed og Samfund, men hæve-sænke-bordene er på plads, kontorstolene står klar, og litografier og plakater i plastik læner sig op ad væggene og venter kun på at blive pakket ud og hængt op.

Lokalerne tilhører Foreningen Københavns Universitets Seniorforum, et tilbud for pensionerede professorer eller lektorer og dem, der planlægger at gå på pension “inden for en overskuelig årrække”, som det hedder i vedtægterne.

Foreningens 60 betalende medlemmer har mulighed for at få en fast kontorplads i et af de fem kontorer på etagen.

Seniorforums forperson, den 67-årige professor Helle Porsdam, og sekretæren, den 74-årige tidligere professor i dansk sprog Frans Gregersen, som selv gik på pension i 2019, viser rundt i lokalerne med udsigt til søerne uden for vinduerne. “Med havudsigt”, har dekanen spøgefuldt foreslået, at de annoncerer.

Ikke bare bliver vi ældre i Danmark. Der bliver også flere og flere ældre

forskere. Alene på Københavns Universitet var der i 2023 443 professorer mellem 60 og 89 år. Året forinden var tallet 288 og et årti tidligere 228. Københavns Universitet har ikke en opgørelse over antallet af emeritusser/emeritaer, som ikke (længere) er på lønningslisten.

“Der er en reserve, en viden, som lige så godt kan blive brugt,” siger Helle Porsdam.

Rektor ved Københavns Universitet Henrik C. Wegener kalder universitetet for “et akademisk fællesskab, som gennem emeritusordningen strækker sig ud over den formelle ansættelsesperiode”.

“Akademisk viden og erfaring kender ingen alder,” siger Henrik C. Wegener.

“Selv om dåbsattesten er af ældre dato, kan en emeriteret akademiker have meget relevant at byde på; både til universitetet og til samfundet. Det understøtter KU’s Seniorforum. Derfor har vi stillet lokaler til rådighed.”

Sådan et må vi også have

Det var Helle Porsdam, som fik ideen til Seniorforum for fem år siden. Den 67-årige professor skrev i sin tid ph.d. på Yale University og modtager derfor

det amerikanske universitets nyhedsbrev, og her faldt hun en dag over en artikel om universitetets Henry Koerner Center for Emeritus Faculty, der blev oprettet i 2003. Centret er et forsøg på at fastholde afgangede professorer som en del af universitetets liv, og hendes første tanke var: Sådan et må vi også have på Københavns Universitet.

Som sagt så gjort.

I april 2022 blev Foreningen Københavns Universitets Seniorforum (UCPH Senior Forum) stiftet for at “tænke store tanker til masserne”, som det tidligere har heddet i et portræt i Uniavisen.

Seniorforums ambition er også at blive andet – og mere – end bare en ‘foredragsforening’, som Frans Gregersen udtrykker det. En forening, hvor deltagerne mødes efter arbejdstid til øst og rødvin for at lytte til en interessant person. Seniorforum håber, som det hedder i referatet fra det første årsmøde i maj 2023, at kunne “gribe ind i den offentlige debat”.

Medlemmerne har blandt andet kunnet gå til en række foredrag og debataftener om det internationale forskningssamarbejde i en tid præget

af krige og industrispionage, kunstig intelligens og den tyske teolog Johann Konrad Dippel.

“Det, som vi gerne vil, er at fortsætte med ny forskning og prøve at få nogle forskningsmidler til tværgående projekter,” siger Helle Porsdam og understreger, at Seniorforum netop skal være tværvideenskabelig. I dag er mange emeritusser ofte tilknyttet deres tidligere institutter på universitetet, og Seniorforum skal være et alternativ eller supplement til kun at blive emeritus på sit eget institut.

“Det skal være the selling point her,” siger hun.

“Hvis man vil det, så kommer man her. Og det vil vi måske kunne bruge i forbindelse med forskningsansøgninger: Vi er vittterligt totalt tværvideenskabelige.”

Det kunne for eksempel være at forske i, hvad Helle Porsdam kalder graceful ageing.

“Jeg ved ikke engang, hvad man skal kalde det på dansk,” siger hun.

“Men det handler om det, som ikke kun er sund aldring, men også ser på det hele: Hvad er det gode liv, når man bliver gammel? Hvad er de samfundsmæssige konsekvenser af, at vi bliver flere og flere ældre? Og altså ser på aldring fra alle aspekterne.”

Public intellectuals

Med alderen følger også en forpligtelse til at blande sig i den offentlige debat, lyder det fra Frans Gregersen og Helle Porsdam.

Ikke bare fordi forskerne får mere tid til det. Ytringsfriheden i forskningsverdenen er nemlig under pres af flere årsager, mener de to. Der kan være tale om censur af kontroversielle emner på grund af politisk korrekthed eller pres fra dem, der betaler for forskningen. Men de ældre forskere kan udtale sig mere frit. For karrieren ligger bag dem, så der er ikke den store frygt for at blive fyret eller for fremtidige konsekvenser.

“Vi skal bruge vores ytringsfrihed, fordi vi i højere grad er frigjort fra forpligtelser af embedsmæssig karakter,” siger Frans Gregersen.

“Det vil vi gerne udnytte til at blive en stemme i debatten. Men det er selvfølgelig et problem at kunne samle 30 mennesker, som altid har været vant til at være konstruktivt uenige med stort set hvem som helst, om at udtale sig fælles om noget i forvejen kontroversielt. Det skal vi øve os på.”

Idealet er de såkaldte public intellectuals, eller offentlige intellektuelle, der kendes fra andre lande, og som forsker i videnskab, økonomi og filosofi. Det er navne som Jürgen Habermas, Noam Chomsky og Martha Nussbaum, som

»Nu har vi stillet trampolinen op. Så skal vi se, om vi kan springe på den.«

Frans Gregersen

alle kom med på listen, da det amerikanske tidsskrift Foreign Policy (FP) tilbage i 2008 begyndte at udarbejde årlige lister over toptænkerne.

“De lever og er stadig aktive i det offentlige liv,” hedder det om kriteriet.

“De har udmærket sig på deres specifikke felt og er i stand til at influere en bredere debat, ofte langt ud over deres eget lands grænser.”

Trampolinen

Samtidig håber Seniorforum at kunne gøre det lettere for forskere at gå på pension, når den tid kommer.

“Det er faktisk svært at gå på pension som forsker,” siger Frans Gregersen.

“Og hvorfor er det det? Jo, fordi man faktisk aldrig går på pension som forsker! Man kan jo godt se, at man ikke længere bliver inviteret så meget til konferencer, får de samme opgaver – og selvfølgelig ikke længere løn! Det er jo nogle af de ting, som har været en vigtig del af ens identitet som forsker. Vi håber at kunne være med til at styrke hinanden i, at det at være en aktiv forsker ikke har noget at gøre med ens alder. Man kan blive syg, hvilket selvfølgelig sker oftere med alderen, men egentlig har det ikke noget at gøre med alder at være forsker.”

Uanset om det lykkes Seniorforum at blive en stemme i den offentlige debat eller ej, er Frans Gregersen og Helle Porsdam fortrøstningsfulde.

“Vi har en fallbackposition,” siger Frans Gregersen.

“Hvis det går galt, så har vi en udmærket foredragsforening, hvor vi sidder og drikker rødvin og spiser ost. Og det er jo ikke så dårligt!”

“Det sociale er også en vigtig del af det,” indskyder Helle Porsdam, inden Frans Gregersen fortsætter:

“Nu har vi stillet trampolinen op. Så skal vi se, om vi kan springe på den.” ■

